

Suicidprevention ur ett aktivitetsvetenskapligt perspektiv

**Presenterat vid
den 11:e nationella konferensen om suicidprevention
170913
Svenska Mässan, Göteborg**

Christina Andersson, med dr, leg. arbetsterapeut, universitetslektor
sektionen för hälsa och rehabilitering, GU, styrelseledamot SPIV
Birgitta Lundgren Pierre, leg. arbetsterapeut, styrelseledamot SPIV

Hälsohypotesen

*”that man through the use of his hands,
as they are energized by his mind and will,
can influence the state of his own health”*

M Reilly (1961)

Aktivitetsvetenskap

- Människan har ett *inbyggt* behov av att vara aktiv
- Centralt samband mellan aktivitet och hälsa
- Aktivitet måste ses i det sammanhang den utförs

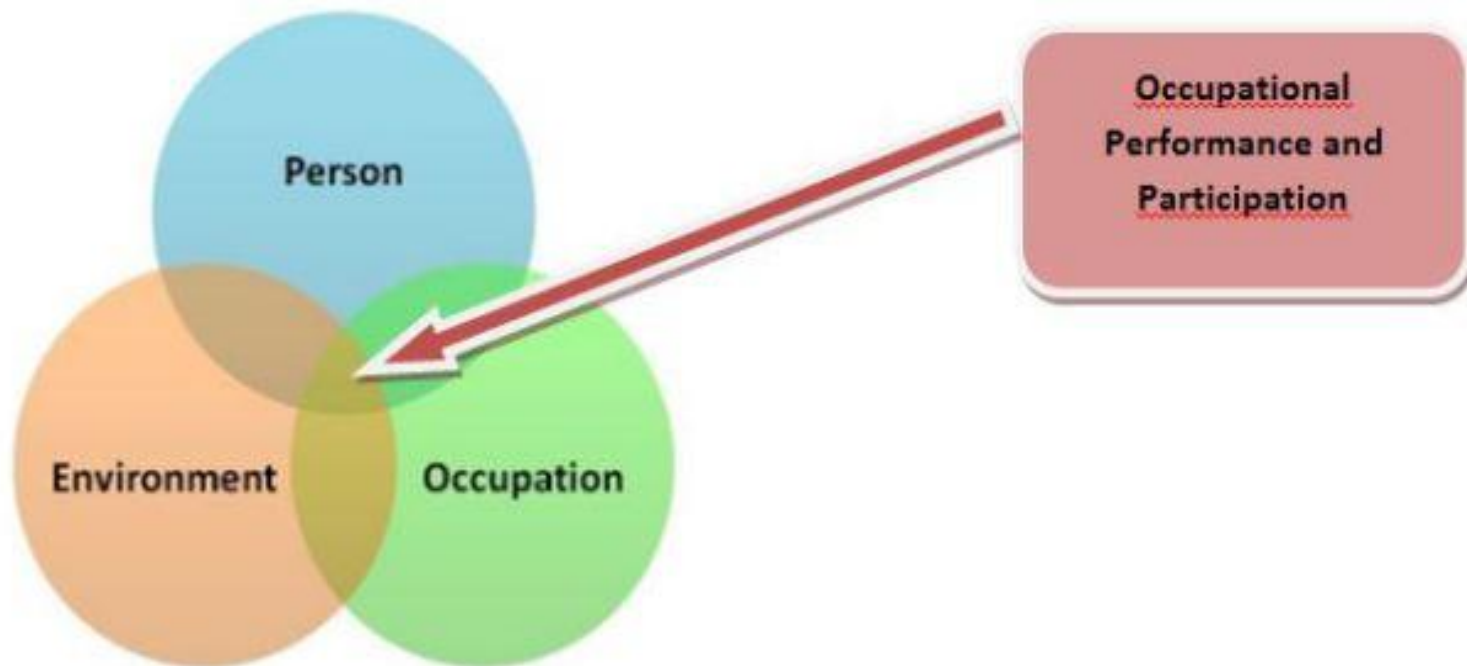
”Human occupation is such a ubiquitous aspect of society that it is perhaps taken for granted and becomes a matter of common sense that is difficult to objectify from a lay perspective”

(Hockenberry 2006)

Sociologi - Durkheim

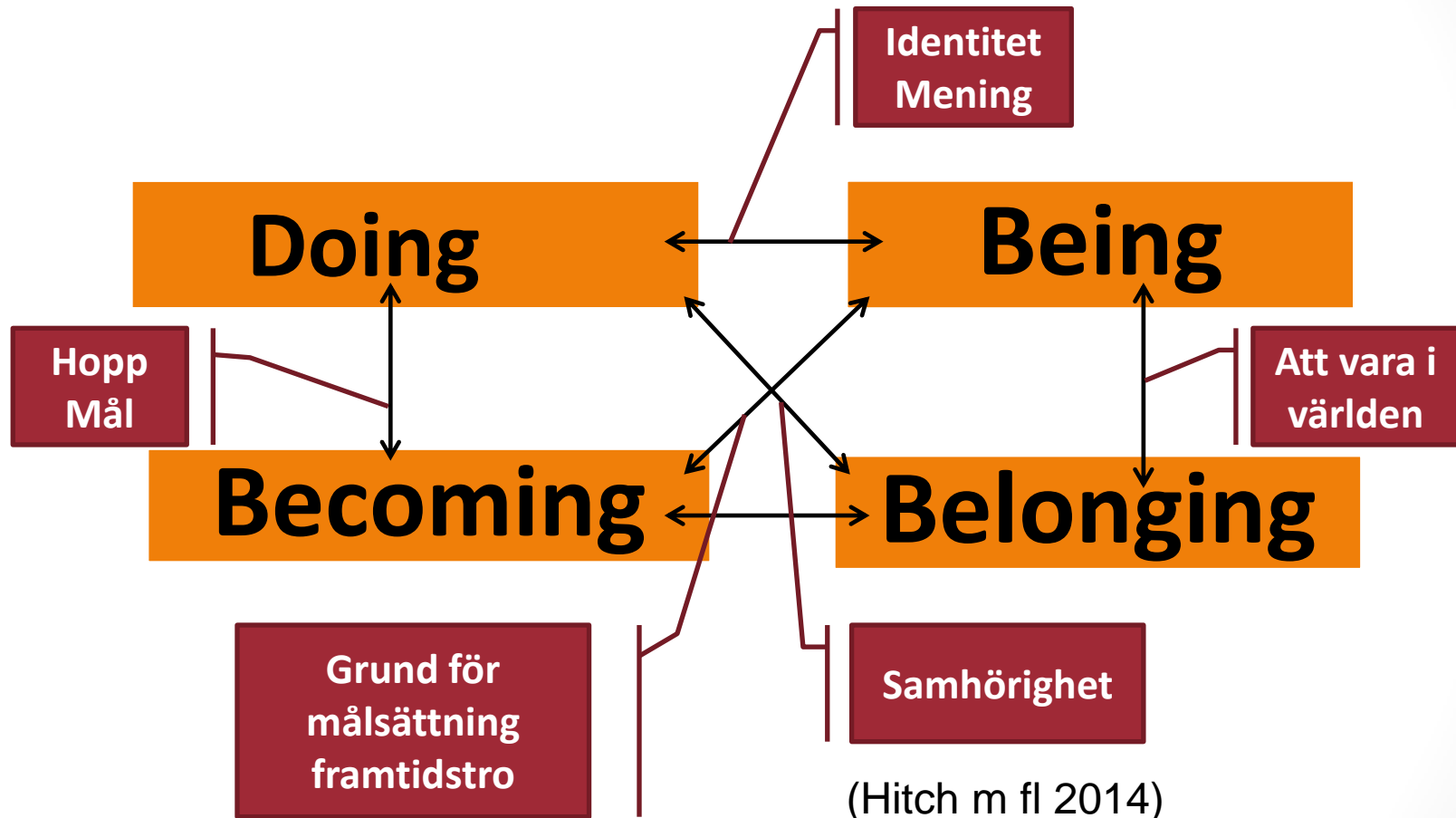
- ... självmord, ett socialt faktum som har att göra med de grundläggande dragen i samhällets struktur
- INTE baserat på självmördarens psykologiska eller fysiologiska särdrag
- Varje samhälle eller social grupp har sin egna, relativa självmordstal.
- Integration och samhörighet med "sin grupp" – en viktig faktor (Berkman 2000)

Förståelse av aktivitet

(Adapted from PEO Model, Law M et al. 1996)

Aktivitetssperspektiv

Orsaker eller konsekvenser ur ett aktivitetsperspektiv

- Förlust av funktion
- Förlust av identitet
- Förlust av självbild/status
- Förlust av sammanhang
- Förlust av rutiner, roller, vanor

Oväntade livshändelser/livsavbrott

-kan ställa människor inför frågor om mening, värden och syften
-kan ge förklaringar till aktivitets- och livsval
-kan leda till omformulering av mening
- Oförmåga att göra det man ser som meningsfullt kan leda till livsavbrott
- Oförmåga att göra meningsfulla aktiviteter kan innebära att man inte kan leva upp till den bild man har/vill ha av sig själv - aktivitetsidentitet

Aktivitetsrättvisa!!?

Rätten till

- Deltagande i aktiviteter för hälsa, utveckling och socialt deltagande
- Val och delat beslutstagande i vardagslivet
- Upplevelse av mening i sina vardagsaktiviteter
- Rättvisa möjligheter till deltagande i aktivitet

(Wilcock, Hocking 2015)

Riskfaktorer för ohälsa ur ett aktivitetsperspektiv

- Brist på tillfredsställelse. Stress, meningslöshet, uttråkning

Aktivitetsalienation

- Försenad utveckling \longrightarrow problem med utförande

Aktivitetsförsening

- Hinder (ex hälsa, isolering, hemlöshet)

Aktivitetsdeprivation/berövande

- Olikheter i aktivitetsmönster emellan grupper, ofta orsakade av aktivitetsorättvisa

Aktivitetsskillnader

- Aktivitetsmönster som ej tillfredsställer fysiska/psykosociala behov

Aktivitetsobalans

- Störning av aktivitet pga personliga, sociala, och/eller miljöfaktorer

Aktivitetsavbrott

(Scaffa & Reitz 2014)

Samband aktivitet och suicid

- Marginalisering och utanförskap förklarar mer än grad av fysisk funktionsnedsättning – att inte ha kontroll (Hammell 2006)
- ”Inte krigsskadan i sig, men återgången till ett ’ordinärt samhällsliv’ (Scaffa, Reitz 2014)
- Inte bara symtomlindring vid depression – utan förbättrad social- och arbetsförmåga (Uebelacker mfl 2008)

Hypotes om beteende/görande

Hur klarar man övergången till vuxenlivet
– eller andra övergångar??

- Utbildning/arbete
- Fritidsaktiviteter
- Relationer
- Egenvård

Homicide

**”Ordinary
side”**

Suicide

Kan hinder att klara vardagen vara orsak till psykisk olyckshändelse?

Obetalda räkningar

Skymf på arbetet

Förstående vänner

Ljugit för föräldrar om sina aktiviteter

Omöjligt att utveckla sina intressen

Kan stödande vardagsliv vara en plattform för att komma ur tankar på suicid?

Meningsfulla aktiviteter

Balans mellan krav och egna val

Suicid???

Tack!

Kontakt:

christina.andersson@neuro.gu.se

birgitta.pierre@comhem.se